

Rzeźba w przestrzeniach architektury współczesnych metropolii.

Współczesne metropolie rozwijające się bardzo szybko i przytłaczające swym ogromem sprzyjają powstawaniu warunków urbanistycznych w których mieszkańcy czują się wyobcowani w antyhumanistycznym otoczeniu architektury zdominowanej przez szkło i chrom.

Abstrahując od różnorodnych tendencji w architekturze współczesnej i chwalebnych wyjątków od reguły wspomnianej na wstępie, należy dążyć do stworzenia we współczesnych przestrzeniach miejskich, enklaw sprzyjających spokojnej refleksji i skupieniu poprzez kontakt z dziełami sztuki.

W wielu miastach kształtuje się w ten sposób przestrzeń urbanistyczną, zagospodarowując place i skwery wkomponowanymi efektownie formami rzeźbiarskimi.

Tego typu kształtowanie przestrzeni miejskiej wzbogaca nasze życie o wartości humanistyczne manifestujące się poprzez formę dzieła sztuki.

Warto jest wspomnieć także o idei 1% na sztukę rozwijaną szczególnie w krajach zachodniej Europy w Niemczech idea przeznaczenia jednego procenta kosztów inwestycji publicznej na sztukę, znalazła swe odzwierciedlenie w ustawie zwanej ***Kunst am Bau***.

Powstają projekty badawcze zmierzające do aktywizowania różnych instytucji i grup ku stanowieniu publicznej opieki nad rzeźbą i kształtem przestrzeni architektonicznej poprzez tworzenie archiwów sztuki publicznej ich prezentacji i upowszechnianiu świadomości faktu, iż przestrzeń miejska jest sferą społecznych oddziaływań i potrzebna jest więc wspólna odpowiedzialność za jej kształt.

Dobrym przykładem jest National Recording Project, projekt skatalogowania wszystkich publicznych rzeźb na Wyspach Brytyjskich oraz przedstawienia tegoż zapisu cyfrowego publicznie.

Odpowiedzialność za zgromadzenie i opracowanie materiałów została podzielona między centra regionalne Regional Archive Centres. NRP został ufundowany z połączenia z różnych grantów Heritage Lottery Foundation w wysokości 470,000 funtów. W przedsięwzięciu zwanym National Recording Project uczestniczy szereg ważnych instytucji naukowych i kulturalnych.

Jednym z wyjątkowych miejsc, ważnych z punktu widzenia badań nad rzeźbą publiczną jest złożony w Norwegii park rzeźbiarski w Oslo poświęcony Gustawowi Vigelandowi wybitnemu norweskiemu rzeźbiarzowi. Umieszczono tam 192 rzeźby w tym 600 figur wymodelowanych przez Gustawa Vigelanda bez uczestnictwa uczniów. Artysta także zaprojektował architektoniczną przestrzeń dla pomieszczenia swych realizacji Powstawanie parku zainicjowane zostało w 1907 roku przez wzniesienie Fountain stopniowo dodawane były inne rzeźby z granitu. W 1924 roku Miasto Oslo zdecydowało przekształcić park w Vigeland Park. Artysta kontynuował prace nad rzeźbiarskim parkiem aż do swej śmierci w 1943 roku. Za najistotniejsze realizacje tego miejsca uznaje się : Monolith, Monolit Plateau, Fountain, Most.

W przestrzeniach Polskich miast rzeźba publiczna jest zaniedbywana, mam tu na myśli szczególnie rzeźbę współczesną.

Formy niegdyś zdobiące miasto bardzo często tracą swe wartości estetyczne poprzez zaniedbanie i ogólne zatopienie się w bylejakości krajobrazu ikonicznego miasta, tworząc nierzadko iście księżycowy w charakterze pejzaż.

Ekspansywnie rozwijająca się reklama pozbawiona jakichkolwiek scalających ją ram tworzy chaos wizualny. Nie sprzyja to akceptacji ani dla sztuki współczesnej, ani dla architektury współczesnej bowiem ta również w szpetnym otoczeniu traci na swym pięknie.

Rozwój reklamy pozostaje w ścisłym związku co oczywiste z estetyką współczesnych miast. Pozostaje mieć nadzieję, iż przyszłość przyniesie krystalizację postaw estetycznych, wyeliminowanie brzydoty i bylejakości przynajmniej w centralnych punktach miast i stworzenie form reklamowych nie kolidujących z ogólnym kształtem przestrzennym miasta a nawet go wzbogacającym poprzez atrakcyjny plastycznie dysonans.

Architektura współczesna może i powinna być przestrzenią gdzie stapiają się w jednorodną całość współczesne jak i dawne widzenie formy i rozumienie estetyki tworząc nowoczesne oblicze piękna.

Przykładem w tym względzie może być Bruksela gdzie poczynając od stacji publicznego metra na skwerach i skrzyżowaniach miasta kończąc możemy stykać się z nowoczesną atrakcyjnie eksponowaną rzeźbą.

Metro Art, jak niektórzy krytycy belgijscy nazywają rzeźby i malarstwo zdobiące stacje, rozwija się prężnie.

W dobie zbliżania się momentu integracji Polski ze strukturami Unii, warto jest zapoznać się także z tym aspektem funkcjonowania stolicy współczesnej Europy.

Jeśli chodzi o tło architektoniczno -urbanistyczne miasta, cechą dlań znaną jest obecność wielkich ultranowoczesnych budynków, biurowców, siedzib banków, potężnych instytucji finansowych, politycznych i innych. Do najistotniejszych należą tu: Tour de Finances, General Banc, Banc Bruxelles Lambert, nowe zabudowania Unii Europejskiej przy Quartier Leopold. Nie bez przyczyny wymieniam ich nazwy, nosiciele ich są bowiem współczesnymi mecenasami, którzy poprzez inwestycje reorganizują przestrzeń miejską według zasad estetycznych i technologicznych architektury końca XX wieku.

One to determinują przemiany i z pewnością wpływają na życie społeczne, wynikiem czego są działania mające humanizować habitat człowieka wprowadzając weń elementy kreacji artystycznej, swą obecnością przekształcając środowisko

Rzeźby publiczne w Brukseli umieszczone są w miejscach dużego natężenia ruchu, dobrze widoczne, śmiało wpisujące się swą skalą i odwagą rozwiązań w otoczenie. Trzeba stwierdzić, że z punktu widzenia rzeźbiarskiego są bardzo ciekawe. Wykorzystują najbardziej charakterystyczne cechy miejsca dla zaprezentowania odmiennych wartości jak w przypadku metalowego dynamicznego skomplikowanego przedmiotu artystycznego wzniesionego na cokole nieopodal wspomnianej już Tour de Finances. Wyzyskując walor otoczenia wprowadzono ruch w statykę okolicznych budowli. Podobnie oddziałuje obiekt ustawiony w końcu maja tego roku na rondzie między zabudowaniami Gare Du Nord i Belgacom stylem nawiązującym do nich, pełen prostoty o wartościach przestrzennego znaku.

Analizując nadal różnorodność zjawisk rzeźbiarskich w Brukseli, niespotykane w Polsce rozwiązania, wyjątkowo ciekawe dzieła, organicznie związane z wodą jako ich elementem, wypełniające ściany dźwigające ogromny blok wieżowca przy Gare Du Midi. Wynikają z miejsca w jakim trwają, swą formą kanciastą, łamaną, pierwsza świetnie spełniająca rolę reliefowej struktury fontanny dla wylewającej się wody, druga umieszczona po stronie nasłonecznionej swym zabarwieniem ożywia budowlę nawiązując kolorystycznie do odblasków słonecznego światła.

Wartość dająca się odnajdywać, rozpoznawać w stworzonej z natury wywiedzionej sztuce poprzez jej kontemplację jest esencją człowieczeństwa wyrażoną artystycznie.

Rzeźba publiczna, pomniki opowiadają o historii narodu i jego historii którą można zgłębiać co dnia podkreśla się wymiar społeczny istnienia rzeźby publicznej oraz fakt że budując pomniki w szlachetnych materiałach i formach upamiętnia się bohaterów narodu, stwierdzając iż żaden z nich nie zostanie zapomniany więc jednocześnie wszystkie ich wysiłki zostaną upamiętnione. Dla społeczności jest to znak że aktywność tego rodzaju ma głęboki sens i jest istotna w skali narodu.

Sztuka publiczna tworzy wyjątkowe możliwości permanentnego oddziaływania pedagogicznego a dzięki interpretacyjnej wieloznaczności może być dla zainteresowanych stymulatorem intelektualnego rozwoju, może być także odczytywana, jako znak, symbol tożsamości człowieka, jednostki i społeczeństwa, w końcu XX wieku.